ԹՎ ՏՄԸՐԻ 3683 (Ն. Տ.) 9 ՅՈՒՆԻՍ 1896 — 28 ՄԱՅԻՍ 1896 — 27 ՋԻԼՀԻՋՋԷ 1313 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿԱՆ ՊԱՏ ԵՒ ԻՇԽ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԼՏՔ Է ՈՒՂԱՐԿԵԼ ՀՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ

Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌وك غزه‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Գրական

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամական արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանկ	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Դատաւաց թղթատարի ծախքը միօրինակ Դրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հեռեւեալ տան տպագրական մեքանաներով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ՄԵՐ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒՆ

Մուրացող վարժապետներէն եւոր՝ մուրացող դերասանները։ Բեմական հին վաստակաւոր մը հանրութեան ձեռք կարկաւելու հարկին մէջ կը գտնուի եղեր ի Պուրկաս։ Եւ այս արձագանգը կը հանի, տխուր զուգադիպութեամբ մը, ճիշդ այն միջոցին երբ կ'արտատպէինք այստեղ՝ Թիֆլիզի հայ դերասանական ընկերութեան վերջին շրջանի հաշուեցոյցը։ Չորս ամսուան մէջ, ընդամենը 21 ներկայացումէ, տասնըմէկ հազար ռուպլիէ աւելի հասոյթ, իւրաքանչիւր ներկայացման իբր վաթսուն ռուբլի։

Երբ բազմաչատ դաստիարակ մը, ձախորդութիւններու և տարիքին բերան տակ ընկճուած, չբաւորութեան վերջին աստիճանին կը հասնի,—և օրինակները հազուադէպ չեն դժբաղդաբար,—կարեկցութեան առաջին արտայայտութիւնին կըլլայ՝ Ուսումնական Խորհուրդին ուշադրութիւնը հրաւիրել, միւնոյն ատեն չեշտելով՝ անկեալ վարժապետներուն օգնութեան մասուկի մը հաստատման պէտքը։ Իսկ երբ օրուան հացէն զուրկ գտնուողը դերասան է, որոնց ուշադրութիւնը հրաւիրել։ Իր արուեստակիցներուն։ Եթէ գտնէ անո՞նք նիւթական բարգաւաճ վիճակ մը ունենային։

Բայց մեր դերասաններուն մէջ, վաստակէ աւելի՝ համերաշխութեան ոգին պակսած է ամեն ժամանակ։ Քիչ շատ արուեստէն եղողներն, ամենքն ալ, ունեցած են իրենց յաջողութեան օրերը, փայլուն երեկոյթները։ Հեռատեսութիւնը չէ ապահովցած սակայն անոնց, թէ օրին մէկը կընայ տակարանալ իրենց համբաւը, թէ անգործութեան շրջաններ կը հանին, թէ ներկայացումները անշահաբեր կը դառնան։ Դերասանի կեանքէն անբաժան եղող աստանդակութիւնը, օրը օրին ապրելու սովորութիւնը աւելնալով այս ամենուն վրայ, ընդհանրապէս առաջ բերած են անատոյգ վիճակ մը, անկայուն ապագայ մը իրենցմէ շատին համար։ Ցիրուցան կըլլան, հիւանդութիւն ու աղքատութիւն ունենալով իրենց բաժին։ այս զոհերէն մէկն է դերասանն ալ որուն խղճալի կացութիւնը անտարակոյս պիտի շարժէ կարեկցութիւնը իր արուեստակիցներուն։ Նոյն իսկ իրենց նիւթական համեստ վիճակին հակառակ՝ կրնան անոնք բան մը ընել, նպաստի ներկայացում մը կազմակերպել։ Գոյանալիք հասոյթը, որքան ալ քիչ ըլլայ, գոնէ մուրալու հարկէն պիտի փրկէ իրենց մէկ հին ընկերը։ Իրական դժբաղդութեան մը առջեւ՝ անցած գացած վէճեր, բեմական անհամաձայնութիւններ պէտք է մոռցուին։

Նորէն հաստատութիւնն է որ պիտի օգնէ, բայց նախաձեռնութիւնն իրենցմէ պիտի գայ։ ամեն տեղ այսպէս եղած է անկեալ դերասաններուն համար։ Դեռ վերջերս Թիֆլիզի մէջ կը մեռնէր Կ. Մատինեան, որ 1879էն ի վեր անդադար կը ծառայէր Թատրոնին, իբրեւ յուշարար։ Այդ քսանըեօթը տարուան աշխատաւորը իր ետեւ կը թողու վեց հոգիէ բաղկացած ընտանիք մը, կիներ ու հինգ զաւակները, անդրանիկը հազիւ տասը տարեկան։

«Հայ դերասանական խմբի վրայ բարոյական պարտք կայ, ըսին իրաւամբ հոգալ իր համեստ պաշտօնակցի ընտանիքի մասին, տալ նրա օգտին գտնէ մի ներկայացում. իսկ հասարակութեան պարտքն է նպաստել ներկայացմանը»։ Նոյն հրաւէրը կ'ուղղուի այսօր մեր դերասաններուն։ Մեռնող յուշարարի մը ընտանիքին չափ հոգածութեան արժանի է դերասանը որ կ'ապրի՝ ինքն ալ չգիտնալով ինչպէ՞ս։ Իրենք որ այնքան ճշմարիտ կերպով կը պատկերացուցեն կեանքի տառապեալներ, թշուառութեան պատկերներ, այս իրական պատկերին առջեւ չեն կրնար անտարբեր մնալ։

Ս.

ԳԱՒԱՌԱՑԻ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐԸ

Աշխատակից մը, Ֆ. Ծածկանունին տակ տեսութիւն մը պարզելով երէկ «Ինքնագատակի մը առթիւ», կը հարցուցեր թէ Պոլսոյ հայ լրագրութիւնը մինչեւ այսօր քանի՞ նմուշներ ցուցաց գաւառային կեանքի վրայ ուսումնասիրող գրչով գրողներու։ Կը խոստովանինք թէ շատ ցանցառ է այդ կարգի գրագէտներուն թիւը, բայց անոնք որ արդէն իսկ անուն մը շինեցին՝ իրենց հմուտ հոտով ու զգայուն գրուածքներով, արդէն իսկ յատկանշական տեղ մը կը գրաւեն ժամանակակից գրականութեան մէջ։ Ասոնցմէ է մեր ծանօթ աշխատակիցը, Գեղամ, որուն նկարագրական ու վիպական յօդուածները մասնաւոր հրապոյր մը ունին ու կը փնտռուին միշտ։

Առիթը յարմար կը սեպենք այսօրուան թուով հրատարակել սկսելու համար իր նոր մէկ գրուածքը Տէրտէրն ու ժողովուրդ գաւառային կեանքէ առնուած վէպ մը, որ ոգեշնչելի էջեր կը պարունակէ։ Այս կարգի գրուածքներ, բոլոր ընթերցողներէն ալ ուրժով կարդացուելէ զատ, կրնան ծառայել նաեւ իբրեւ գրական օրինակ և ուղեցոյց գաւառացի սկսնակ գրիչներու զոյս կը մատնեն։

ՏԻՐԱՑՈՒՆ ՈՒ ԺԱՄԿՈՂԸ

Ա.

Տարօրինոյ դաշտի հիւսիսային արեւմուտքը լերանց մարգաստան մը կայ, խորտիկ և ձուլածաղիկ տափարակներով, սարերու կոր, օղակաձեւ գօտիներով, հլուէներով, որը համակ զարդարուած են բնութեան թարմ ու քնքոյշ բուսականութիւնով, ուր ծաղիկներ կան, որ անմահարար են, բոյսեր որ առապելեալ են։ Ծաղիկնե՞ր, ծիածանի նման գունագոյն, արեւու նման փերփերուն, խնկան նման հոտաւետ և անուշաբոյր։ մարգաստան մը չէ այն, զբաղ՝ խ Եդեմ։

Հո՞ն տեղուանք, լերանց սիւգերով կողմերին, կերերա՞ն, կը հոտին աղբրանց ծաղկները, մանուշակը, վարդը, գիհարը, անթառամը, ճնճղուկը, վարդապտուկը, ու հազար կակաչ կանանչներ ևն, մին միւսէն պերճուն ու շողշողուն, զուարթ կոկոնով, պարարտ ցօղունով, համատարած կանաչութիւն մը, արգասիք իր զուլալ ջրին, բարեբեր հողին և կենդանու օդին։

ԵԹԷ՝ Տարօնը՝ դաշտերու մէջ դշխոյ մ'է, Բիւրակն՝ լեռներու մէջ՝ գոհար մ'է, և Բիւրակն ու Ինանակ իրարու՝ դէմ դէմի դրկից են։

Մագուաէա լեռնակամարի վրայ հիւսիսի կշտէն՝ վերէն, բարձրէն կը հոսէ ու կը գիտէ Պիկեչօլը։ հովն որ կը սուրայ անտի, իր շունչն է, և ջուրն՝ որ ծի՛լ ծի՛լ կը ծաւալի, իր երգն է։ Այդ հովն անուշ է, այդ ջուրն մեղրիկ է, դրախտի ջրի նման։ Ամեն կողմէ ջրե՛ր կը վազեն, ջո՛ւր՝ ապառաժ քարէն, ջո՛ւր՝ ծառերու և թփերու տուներէն, ջո՛ւր՝ ծառերու և թփերու տուներեաց ներքեւէն, և ամէն մէկն՝ ապրեցակ թէ առուակ օժտուած են խոտերով, ծաղկոյններով, վարդոյններն իրենց փայփայուն ու նախշուն պարտիզակներն են, և մինակ բոյսերն չեն՝ կանանչ գորտեր, մողէսներ, կրեսներ, օձեր ևն կը սողան, և աղուէս, նապաստակներ կը թաւալին անոնց շուրջը, ու թրթռափ կանցներն կը դառնան գայլ և արջ և վայրի ոչխարն արագաղնաց։

Իրենց բոլորը թաչնոց երամները կը թռան ու կը թռին՝ այլազան և բազմազան, ոսկեփեսուր կռաւն միայն չէ, հո՞ն են սարեակն, ճարեակն, լորն և արտուտիկ, ծաղրիչճաւքն և արօսը, կռունկն և արագիլը, ուրբրն և բազէն, բուքուն և կռօ՛կռօն, հեռու չէ և աղաւնակն այլ։ Քիչ մը վեր՝ ծառերու և թփերու պուրակաց մէջ՝ խիտ և թաւուտ անտառներում, ուր բնութեան հոգեզմայլ երգը կայ, սոխակի ձէնը, և անոր հետ խշիւն, սոսափիւն, ա՜հ, այն տեղեներու տատանուտ շուքին քովիկը կծկած և հիւքուած թեւաւոր հաւիկը՝ գիշեր ու ցորեկ՝ գաղտում չունի, հաւքերու աշուղը՝ իր կոցէ չնկուռով, կանչէ և գովասանէ Աստուածատունկ Բիւրակն,

Բիւրակն, ա՜հ, ալ ծերացեր է, ո՞րքան դարերու հո՛տն ունի իր մէջ, արդեօ՞ք ո՞ւր է այն աղբիւրն, ուր ժողովրդական աւանդութեան նայելով՝ նետահար լոր մը լուացուած ատեն՝ կենդանացե՛ր, և փոփուալով՝ թեւ գացեր է, և երբ ականտեան հովուհին հարցաքննուեր է, չկրնալով գտնալ կենատու այդ աղբիւրն, բացագանչեր է՝

«Բիւրակն, հազար ակն, ես ինչ գիտնամ թէ ո՞ր ակն»։

Ահա ասոր համար ըսեր են մեծօրէք, սարն կանչուեր է՝ Բիւրակն։ Եւ՝ նորա ջրերն՝ զոր աշուղներ գովեր են, պաղ ու սառնորակ են անո՞ւշ կաթի պէս, պսպղուն արեւուն պէս, և ցորեկ մինակ չէ, որ արեւու ոսկի ճառագայթները փիլպտան կաթիլներէն կանգրադառնան ու խաղան, պայծառ գիշերներ լուսնակի սիրակ լոյսն ալ կուգայ կը զարկուի առուակաց մեղմիկ հոսանքներուն և կէնարն կոտրելով արծաթ ալիքներու մէջ՝ կոտիմն, գաղձին, ջղաթփին և երեքնուկին ալ կուտան շող ու ճրագասրու՝ ժամերով յառած կը մնայ սոխակի աչունիկին։ կը յաստակուի կարիքներու փարիլումին, կը թմրի առուակի ներդաշնակ կարկաչումն, ու այնպէս՝ պահիկ մը փակուի լուսատուն, դաղրի թարթափն ու երգն։

Հա՜, սոխակն ալ ունի իւր աչուղն ու գուսանն, հրաշագան բնութիւն չէ մոռցած գայն ալ, և պիւլպուլին տուեր է առուակի կարկաչը։

Ղօզանի այս լեռնակամարի բարձրագոյն գագաթն է ինանկեան սարը, որ թէպէտ ասված է բիւրական ձիւնապատ գլխոց ներքեւ, կը հայի, կը տեսնէ ուրիշ լեռներու գլուխներն և Սուկաւէտի և Սէրկիի ճանկատներն, և արեւմուտին իր շուքն կը սփռէ դաշտին վրայ, և իր ինն աչքերով, ուսի կը վգան ինն աղբերակներ, կը ջրէ ու կոռոգէ իր թիզաչ մարգաստանն որ կը տարածուի մինչեւ Սահակայ ջուրն և դաշտին եզերքը։

Իր կողերէն՝ քչիկ մը խոնարհած՝ հարաւ արեւմուտքէն՝ Մուշի դուրան դաշտի վրայ, կը պարզուի անկիւնաւոր լեռնադաշտակ մը, խառն բլուրներով, դարերով, ձիւ ու փոքր հեղեղատներով, փոսերով և ձորերով, որի մէկ անկիւնն հսկած՝ կանանչագեղ վայրի մը վրայ, երբեմն կը կանգնէր հռչակաւոր մեհենատուն մը, այժմու Լուսաղբիր, Աւետաց և Բամբասանաց երբեակ բլուրներու մէջտեղը, որոց վրայ բարձրացած են երբեակ խաչերն հոյակապ գմբէթներու՝ անապատի ճգնաւորի տաճարին։

Ահա՛, հո՞ն է Մուշի Ս. Կարապետն։

ԳԵՂԱՄ

ԽՈՐՀԵԼՈՒ ԱՆՓՈՒԹՈՒԹԻՒՆԸ

Պէտք է դիտել տալ մեր գրասէրներուն թէ վերջ մը մարելու է՝ հարկաւոր պայմանն է խորհիլ գիտնալը։ Անոնք երբ գիրք մը կ'ընտրեն կարդալու համար, նախ քննելու են թէ իրենց ճաշակին կամ զարգացման աստիճանին համապատասխա՞ն է այն։ Երբեք չենք կրնար ստիպել՝ այս կամ այն օր թղթատելու այս ինչ գիրքը մեր քիմքին յարմար գալուն համար. այդ ծուռ մեթոտ է զոր սակայն ի կիր կ'առնուն մեր վարժարաններու մէջ։

Կան դպրատուներ որոնք ամէն բան ըմբռնելու յաւակնութիւնով իրենց կարծիքները Պիլեթեան պատգամներու պէս ընդունել կուտան աշակերտներու, կարծիքներ՝ որոնք կա՛մ նախապաշարումներու, կամ համակրութեան և կամ հակակրութեան վրայ հիմնուած են։ Այս կերպով անոնց միտքը կը բեռնաւորեն անկատար բացատրութիւններով, և երբեմն բոլորովին քմահաճ տեսութիւններ կը պարզեն անոնց և պարտքերին կատարողի գոհ ժպիտով կը մեկնին գասարանէն։ Վա՛յ այն հետաքրքիր աշակերտներուն՝ որոնք կը յայտարարեն թէ այդ ըսուածներուն իրենց խելքը չէ պառկած, արդեօք կարելի՞ է աւելի բացորոշ մեկնութիւն մը տալ։

Ապուշ ըլլալու է, անոնց ամէն մէկ ըսածին հիացական նշաններ արտայայտելու է, համոզուած կամ ո՛չ։ Ասանկներ թո՛դ Սքէնսըրի Դասագիրքս—Ինչ՝ և ուրիշ մանկավարժական գրուածներ կարդան, և պիտի զան իրենց սխալը։ Մեր ո՛ր դպրոցի մէջ տղաքները ինքնին թողուած են բնութեան հետ. ուսուցչին մէկ զրդումը. սա՛ ծաղիկը նայէ՛, ըսել մը բաւէ անոնց, որպէսզի այդ է՛ն մեծ գիրքը դիտած ա-տեղերն իրենց անձնական ըմբռնումները կազմին ինքնաբերաբար։ Իրաւունքնէ, այս ուղղութեան բացասդրութիւնն է պատճառ որ մեր երիտասարդներ՝ տարիքնին առած՝ տակաւին չեն կրնար յօդուածի մը ուղիղ կամ հատուածի մը վրայ ճիշդ դատաստան մ'ընել. վիճաբանութիւններու մէջ տեսնուած են բարձրագոյն կրթութիւն ստացող ուսանողներ, որոնց իմաստասիրական ա՛յս ինչ գրութեան կամ մատենագրական ա՛յն ինչ հատակտարին վրայ հարցում մը ուղղած ատենին, չանցած են ուսուցիչներու այդ մասին իրենց ըրած պատճառաբանութիւնները գանկերնին ճարշելով որոնել, իբր թէ առանց միայն հանդիսաւորութիւն ունենային այդ նիւթերու մէջ. իսկ իրենց կողմէ հակադատնին բացատրելու՝ և չանց մը չիկայ։

Աշակերտներուն մէջ դան անանկներ՝ որոնք դասատուներու արժանիքին կասկածուած՝ կուրօրէն անոնց ըսածները կ'ընդունին իբրեւ վերջին բառ, առանց քիչ մը անոնց վրայ խորհրդածելու։ Երբոր յանդգնութիւն մը ունեցած ըլլանք անոնց յայտնած մէկ կարծիքը մերժելու, ակնարկելով թէ «ատոր մէջ կը սխալիք», պիտի գոչեն անյուսալ.—Մինչ կարելի՞ բան է, վարժապետ բաւ նէ։—Աւելի գէշ. ըսել է որ «վարդապետն ասացողով գոհ կը համարիք ինքզինքնիդ։ այդ միճակը յետադիմութիւն կը նշանակէ և ոչ յառաջդիմութիւն։

Այս դարուս համար կ'ըսեն թէ երեւելի հանդիսացած է իր քննադատական և գիտական հետազօտութիւններովը. այս, անուրանալի ճշմարտութիւն մ'է այդ. սակայն քանիներ՞ վայելած են անոր այս առաւելութիւնները։ Մեր երիտասարդներէն ոմանք որպէս թէ լսած ըլլան վիպական, իրապաշտական, պէսիմիստական գրականութեան գործերու։ Տիտոյի համայնագիտամեծ ճշմարտասէր յառնետեսի ակնարկներով ամէն բանի չեն հասներ. կը փափաքին կարդանել այն գրական շէնքը որ դեռ նոր սկսուած է և որուն աւարտման կը բաղձանք։ Ո՞վ է տուեր իրենց այդ իրաւունքը։ ամէն տեղ կը նկատին ցոյց տալ իրենց ուրիշներու վրայ ունեցած գերակշռութիւնը, արհամարհոտ ծիծաղներ ասոր անոր, մեծէն ծանեներ, հաւաքոյթներու մէջ տեսնուն աչքը իրենց վրայ դարձնել տալու։ ցուցամ ծերաբոստութիւններ և դեռ ասոնց նման շեմ գիտեր ի՞նչ անհամեմատութիւններ։

Այդ յատկանշանները արդեօք մէկ մը իրենք իրենց վրայ անդրադարձած են. զննո՞ւած են իրենց կեանքը. զգացո՞ւած են անոր գեղեցկութիւնները, դարն տանելու միջոցները, և վերջապէս անոր նպատակը։ Հարիւրին չորս չեմ յուսար։ Անոնց ներսը խանդավառ զգացումներ մարած են կարծես. ո՛չ մէկ բանի լրջօրէն կը մտածեն, ոչնչութիւն կերպարն կեանքէ ձանձրացած, վասնզի անոր մէջ միայն կը գտնեն իրենց մերթարուութիւնը։ Գրական հորիզոնին վրայէն ընտիր երկեր կ'անցնին կիրթուն եղեր, որի՞ հոգ ո՞վ պիտի ձգէ Վասիլորը։ Շիլլի՝, Զամբճան, և պիտի փակուի խուցի մը մէջ՝ գիւանդանին հանած Հանդէսներու աչքէ անցընելու։ Այս տեսակ ըզբաղմունքներ ալ զբաղանքի ժամեր են. այս մեթոտով կիրակին պարապ չանցնիր, կըրնան իրիկուան դէմ թիթեւ պտոյտ մը ընելով օրուան խոկումներու վերջ տալ։ Աւելորդ ժամեր հատուածոր գործերու չարժանիի կ'ըլլան երբեմն, և ասոնք անընդհատ մտածման արգասիք են. ինչո՞ւ մենք ալ չրսենք Լամարթինի պէս «կեանքս համակ մտախոհութիւն է»։

Դիտնականներ ի վեր կը հանեն թէ ամեն մարդ իմաստասէր կրնայ ըլլալ իր համեստ շրջանակին մէջ, Արիստոտէլէ բաղկալ մինչեւ հիմա այս տեսութիւնը չէ կորսնցուցած իր ոյժը թէեւ, բայց խորհելով միայն հնար է ձեռք բերել այսպիսի յատկութիւն մը։ Տգոյ չենք որ ծամած պատառներ բերանիս դնեն և մենք ալ հանդարտ հանգարտ կուլ տանք. մենք ամէն մէկը իր միտքին թափ տալով լաւ մը ուսումնասիրելու է իր սիրած հեղինակը, անոր ձեռնարկութիւնները, դատողութիւնները և գաղափարները բաղդատական ճամբով քննելու է. ամբողջ գրուածքը կարդալէ ետք՝ պէտք է ցուցադրենք ինչ որ ճշմարիտ և ճշմարտանման կերեւայ մեզի։ Այսպիսի աշխատութիւն մը հրապուրիչ կողմեր ունի. ընթերցողը միտքը բացած՝ յիշողութիւնը սրած, հետզհետէ իր առաջը գտնուած հայելիին մէջ կը տեսնէ պատկերներ իրենց բուն գոյներով. այդ հայելին հեղինակի հոգիին ցոյցումն է. անոր խառնուածքն ու նկարագիրը նկարուած կը տեսնուին հո՛ն։ Ընթերցանութեան ընթացքում քաղած օգուտներնիս շատ ու շատ են. մտացուած մտածում մը կամ բառ մը երեւան կուգայ յանկարծ ուղեղնուս մէջ. գաղափարներու զուգորդութիւններ իրարու ետեւէ կը շղթայուին նորէն երեւակայութիւններնիս մէջ, մտաւորական տեղեկութիւններնիս միջոցաւ կը մնան։

Ահա՛, այս պարագաները ի նկատի ունենալով՝ չանք կարդալ գրուած արտադրութիւնները խորհողի աչքերով։ Մեր միտքը՝ իր լոյն թափչքին մէջ՝ պէտք է ամեն բանի սեփական երանգ մը տայ, ապա թէ ոչ ուրիշներու ներկերով կստիպուինք գունաւորիլ և ծաղրելի դառնալ ամենուն։ Լա Պրիւյէր շատ լաւ կը գծէ սա սահմանը թէ «Մեր խորհուրդները ոգեմտութեան և ուղիղ բանի սահմանին մէջ առնուելու են, և մեր դատողութեան արդիւնք ըլլալու են։ Ուրեմն մեր կարդացած կտորներն ազէկ մը հասկնալու համար արժա՞ն է գիտնալ խորհելու արուեստը. առանց ասոր կարդալն անօգուտ է։

ՊԼՈՒԶ

ԲԱՐԻԶԻ մէջ գինիի սպառումը օրէ օր կաւելնայ։ 1890ին այս սպառումն էր 4,474,466 էկսոլիտր, որ 1895ին բարձրացած է 5,010,055 էկսոլիտրի։ Բայց երբ մէկ կողմէ գինիի սպառումը կաւելնայ, միւս կողմէ խաղողին բերքը կը նուազի ի Ֆրանսա, հետեւապէս այդ պակասը կը լրացնեն արհեստական գինի պատրաստելով։

ԱՆԳԼԻՈՅ մէջ, Բրէսթրնի դատարանին առջեւ տարօրինակ դատ մը տեղի ունեցաւ։ Այս քաղաքին նախակրթարանի ուսուցիչներէն մէկը իր աշակերտները պատժելու համար ուրիշ միջոց չէր գտած եթէ ոչ անոնց մէկ տկտան հանել։ ամեն անգամ որ ծանր յանցանք մը գործէին։ Ամբաստանեալը մինչեւ հիմա տասնըմէկ ակռա քաշեր հաներ է խեղճ աշակերտներէն։ Դատարանը մէկ ամիս բանտարկութեան և 200 ֆրանք տուգանքի դատապարտեր է այս անգութ ուսուցիչը։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԱԼՓՈՆՍ ԴՕՏԷ

ՁԷՐ

Թերթ մը թուղթ առաւ և գրեց, հետզհետէ կարդալով.

«Տիկին, ձեր զաւակը վեց հազար ֆրանքի գողութիւն մը ըրաւ, ամբողջ խնայողութիւնը այն պարկեշտ ու աշխատասէր ընտանիքին որուն քով կը բնակէր։ Դեռ գողը չյանձնեցի դատաւորներուն, միշտ յուսալով թէ գէթ հետ պիտի դարձուցեր զոյգուած գրամին մէկ մասը. բայց կը սկսիմ հաւատալ թէ անիկա ամենն ալ վատնած կամ կորսնցուցած է կերուխումի օր մը որ ոճրին յաջորդած է։ Այս պարագան ակներեւ ըլլալով, դատական միջոցներն անհրաժեշտ են, եթէ դուք տրամադիր չըլլաք Ռուտիք ընտանիքին հատուցանել իրմէ գողցուած գումարը։ Ձեր որոշման պիտի սպասեմ գործելու համար. բայց եթէ օր մը միայն պիտի սպասեմ, վասնզի արդէն շատ ուշ մնացի։ Եթէ կիրակի պատասխան չստանամ, երկուշաբթի առաւօտյանցուորը պիտի յանձնեմ արդարութեան ձեռքը։

Ստորագրեց։

—Խե՛ղճ մարդիկ, սոսկալի բան է... ըսաւ հայր Ռուտիք որ իր վիշտին մէջ դեռ գթութիւն կը զգար ուրիշներու նկատմամբ։ Ձենոփա վեր առաւ գլուխը վայրագ երեւոյթով մը։

—Ինչո՞ւ սոսկալի... տղան զրամթիտա առաւ։ Պէտք է որ ծնողքը հատուցանեն զայն։

Անկթութիւն սիրոյ և երիտասարդութեան։ Պահ մը միտքէն չէր անցուներ՝ իր զաւկին անպատուութիւնն իմացող այդ մօր յուսահատութիւնը։ Ընդհանուկ ծերունի Ռուտիքի սիրտը կը չարժէր մտածելով թէ ինք ամոթէն պիտի մեռնէր եթէ տատնկ լուր մը առնէր։

Ուստի, թէեւ Ձենոփա իր սրտին վրայ կը մնար, տարտամ յոյս մը ունէր թէ իրերը այլապէս պիտի լուծուէին, թէ աչկերը ինքներին ետ պիտի դարձուներ զրամը, թէ թերեւս այդ անգութ նամակը ճամբան պիտի կորսուէր, իր տեղը չպիտի հասնէր։ Այնքան դիւրաբեկ են այդ քառակուսի թուղթերը որ այնքան հեռուն կերթան, խառնուած ուրիշներու, արկածալից ճամբու մը բոլոր դիպուածներուն յանձնուած։

Այո, թերեւ ու դիւրաբեկ է նամակ մը, և շատ անգամ կը մոլորի։ Բայց այն զոր տնօրէնը գրեց, զոր կնքեց ճրագի մը բոցէն, զոր սուրհանդակին յանձնեց ուրիշ տրցակներու հետ, կորսուելու վը տանդը չունի։ Պրբթոն նամակաբաշխը խոնարհանօք պիտի առնէ զայն թիթեղէ տուփէն, պիտի նետէ իր կաշէ պայուսակին խորը, անոր հետ պիտի յապաղի մեծ ճամբու գինետան մը մէջ. ապահով եղէք թէ չպիտի մոռնայ։ Լուսաւի վրայէ պիտի անցնի այդ նամակ տարուելու ցամաքի կամ ծովի ոնէ հովէ։ Երկաթուղիին վրայ, պաշտօնեաները, միշտ աճապարող, պիտի փակեն զայն կապէ պարկին մէջ, որ հազիւ կապուած է և երկար գործածութեամբ հինցած, և զոր կը նետեն կառախուսմբին անցած պահուն. չպիտի կորսուի։

Պիտի խառնուի ուրիշ աւելի մեծ նամակներու դէզի մը հետ, պիտի սահի, պիտի թաւալի, պիտի ցատքէ վակոնին չարժումէն զոր մոլորած կայծ մը պիտի բաւէր բռնկեցնելու. յետոյ Բարիզ պիտի հասնի, և անկից, անցնելով ամեն տեսակ վանդակապատներէ, պուրակներէ, առանց այրելու, առանց գողցուելու, առանց պատռուելու և կորսուելու, չիտակ իր նպատակին պիտի հրթայ, և ամենէն աւելի ապահով կերպով։ Ինչո՞ւ։ Վասնզի դէշ լուր մը կը բերէ։ Այս տեսակ նամակները նուիրական են. անոնց բան մը չի պատահիր երբեք։

Ապացոյցը սա է որ այս նամակ, պարտեալ յետոյ Ֆրանսայի բոլոր մեծ երկիրը, ելաւ այն փոքր ճամբան զոր կը ճանչնանք, Եթիոլի կարմիր բլուրին վրայ, Բաղիմիրի՝ գիւղային նամակաբաշխին թիթեղէ տուփին մէջ։ Մարգանթոն կատէ այդ ծերունի Բաղիմիրը. վասնզի անիկա չատ ծոյլ է. հեռու կը գտնէ Օլնեթը և շատ անդամ լրագիրներն ու նամակները իր կնոջ կը յանձնէ որ կարդայ չի գիտեր և ճամբան միշտ բան մը կը կորսնցուցնէ։ Հաւանականութիւն մըն ալ որ գէշ լուրը չի հասնի։ Բայց ոչ։ Այդ օրը Բաղիմիր ինք կը բերէ նամակը և ահա կը գտնէ ժանգառ որթով պատկուած դուռը որուն վերեւը «Փոէրպոռն, Դեթ Հանդիպոյթի ոսկեզօծ գիրերը։ Ամեն օր քիչ մը կը ժգունին՝ արեւէն ու անձրեւէն մաշուելով։

Է

ԴԱՂԹԱԿԱՆ ՄԸ ՄԵԹՐԷՅԻ ՀԱՄԱՐ

Երբէք Օլնէթի տաղաւարը այնքան չէր արժանացած իր անուան օրքան այդ առաւուն։ Ջրման երկինքին տակ մենաւոր՝ ուր կը վազէին մեծ գորշագոյն ամպեր, տերեւազուրկ ճիւղերուն մէջ մանրցած, պարտէզին ու ճամբուն խոնաւութենէն գերծ, կը մատակցէր դեռ քնացող երկրի ու թռչնազարկ օդի տրամպին լռութեան։ Մինակ քանի մը ագռաւներ որոնք սերմեր կը կոցեն մօտակայ դաշտերուն մէջ՝ կեռդանութեան չնչտ մը կը բերեն տխրամած գիւղանկարին, իրենց սեւ թեւերուն թափչը գեանի երեսին վրայ։

Շառլօթ աշտարակիկին ձեղնայարկին մէջ թռամած խոզուկներ կը ըրցուներ կը հաներ, բանաստեղծը կաշխատեր, տոքթոր Հիրշ կը քնանար, երբ նամակաշխին ժամանումը, միակ զբօսանքը այդ կամաւոր աքսորեալներուն, մէկ խումբի բերաւ վիճացուց բոլոր այդ ցանուցիր տաղտուկը։

—Ահ, Էնտրէէն նամակ մը... գոչեց տէր Ժարժանթոն, յետոյ չարամտօրէն սկսաւ իր լրագիրները կարդալ Շառլօթի տենդոտ ակնարկին ներքեւ, նամակն իր քով պահելով առանց բանալու, ինչպէս շուն մը որ կը պաշտպանէ ոսկր մը որուն չուզեր որ դպչին... Ահ, աւարիկ այսինչ գիրքը որ իւրոյս ընծայեցաւ։ Այդ ապուշը, ի՞նչ կրնայ գրել... Վա՜յ, Հիւկօի ոտանաւորներ... ճի՛շդ այսպէս։

Իր լրագրին թերթերը ծալելու համար ինչո՞ւ այդ անգութ զանգազանութիւնը. որովհետեւ Շառլօթ հոն է իր ետին, այսոր հրճուանքէ բացուած. որովհետեւ ամեն անգամ որ նամակ մը գայ Էնտրէէն, մայրը երեւան կուգայ տարբերհի մէջէն, և այդ օրերվելի եռասէրը կը սրտմտի անոր դէմ՝ ամբողջովին ու մինիայն իրը չըլլալուն համար։

Ասոր համար տղան ա՛յնքան հեռու, այնքան հեռու զրկած էր։ Բայց մայրերու սրտերը, նոյն իսկ ասոնցը, այնպէս չինուած է որ տղաք օրքան հեռու ըլլան, այնքան աւելի կը սիրեն զանոնք, իբր թէ ուզեին սիրոյ ուժով լեցուցնել հեռաւորութիւնը և մօտեցնել սիրտերը։

Ձէքի մեկնումեն ի վեր իր մայրը, խղճի խայթէ չարչարուելով կը պաշտէր զայն բոլոր այն ակարութիւնները զոր ունեցած էր իր զաւակը լրելու համար։ Կը զգուշանար անոր մասին խօսիլ տ'Արժանթոնի՝ չգայրացնելու համար բանաստեղծը, բայց կը մտածէր անոր վրայ։

Մարզը կը գուշակէր ասիկա։ Հետեւապէս տղան դէմ իր ատելութիւնը աճեցաւ, և, Ռուտիքի առաջին նամակներուն տեսնելի իրենց անձնական ըմբռնումները կազմին ինքնաբերաբար։ Իրաւունքնէ, այս ուղղութեան բացասդրութիւնն է պատճառ որ մեր երիտասարդներ՝ տարիքնին առած՝ տակաւին չեն կրնար յօդուածի մը ուղիղ կամ հատուածի մը վրայ ճիշդ դատաստան մ'ընել. վիճաբանութիւններու մէջ տեսնուած են բարձրագոյն կրթութիւն ստացող ուսանողներ, որոնց իմաստասիրական ա՛յս ինչ գրութեան կամ մատենագրական ա՛յն ինչ հատակտարին վրայ հարցում մը ուղղած ատենին, չանցած են ուսուցիչներու այդ մասին իրենց ըրած պատճառաբանութիւնները գանկերնին ճարշելով որոնել, իբր թէ առանց միայն հանդիսաւորութիւն ունենային այդ նիւթերու մէջ. իսկ իրենց կողմէ հակադատնին բացատրելու՝ և չանց մը չիկայ։

Աշակերտներուն մէջ դան անանկներ՝ որոնք դասատուներու արժանիքին կասկածուած՝ կուրօրէն անոնց ըսածները կ'ընդունին իբրեւ վերջին բառ, առանց քիչ մը անոնց վրայ խորհրդածելու։ Երբոր յանդգնութիւն մը ունեցած ըլլանք անոնց յայտնած մէկ կարծիքը մերժելու, ակնարկելով թէ «ատոր մէջ կը սխալիք», պիտի գոչեն անյուսալ.—Մինչ կարելի՞ բան է, վարժապետ բաւ նէ։—Աւելի գէշ. ըսել է որ «վարդապետն ասացողով գոհ կը համարիք ինքզինքնիդ։ այդ միճակը յետադիմութիւն կը նշանակէ և ոչ յառաջդիմութիւն։

Այս դարուս համար կ'ըսեն թէ երեւելի հանդիսացած է իր քննադատական և գիտական հետազօտութիւններովը. այս, անուրանալի ճշմարտութիւն մ'է այդ. սակայն քանիներ՞ վայելած են անոր այս առաւելութիւնները։ Մեր երիտասարդներէն ոմանք որպէս թէ լսած ըլլան վիպական, իրապաշտական, պէսիմիստական գրականութեան գործերու։ Տիտոյի համայնագիտամեծ ճշմարտասէր յառնետեսի ակնարկներով ամէն բանի չեն հասներ. կը փափաքին կարդանել այն գրական շէնքը որ դեռ նոր սկսուած է և որուն աւարտման կը բաղձանք։ Ո՞վ է տուեր իրենց այդ իր

Դ. ՏԱՐԻ. ՄԱՅԻՍ 28/9 ՇՈՒՆԻՍ, 1896

Քաղաքական կացութիւն

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԱՂԵՏԱՅԻ ԱՐԿԱՅՈՒՆ ՎՐԱՑ

ՄՈՍԿՈՒԱ, Բ. գիշեր

Խոտինսքոյէ հրապարակին բոլորտիքը, մօտակայ գիւղերուն մէջ և ճամբուն վրայ, մեռած մարմիններ տակուին կը գտնուին՝ ազատայի դէպքէն եօթն երրորդ օրը։ Ասոնք մարմիններն են վիրաւորուածներուն, որք ո՛և է կերպիւ կրցեր են խուժանին մէջէն դուրս նետուիլ և իրենք զիրենք քաշկրտելով եկեր ինկեր են մացառի մը տակ, փոսի մը մէջ, եւ հոն իրենց հոգին ուանդեր են, առանց կարենալու իրենց ձայնը լսելի ընել մէկու մը։ Քալելու աւելի կարողներ կրցեր են մինչև իրենց բնակարանը քաշկրտել իրենք զիրենք։ Հետեւապէս, վիրաւորուածներուն թիւն այնչափ միայն չէ որչափ կան հիւանդանոցներուն մէջ։ Գաւառներէն հազարաւոր հեռագրեր կուգան՝ հարցուցմ ընելով Թագադրութեան հանդէսին եկած ազգականներու, ծնողներու, զաւակներու որպիսութեան մասին, յորմէ կը հասկցուի թէ ինչ մեծ մտահոգութեան մէջ ինկեր է բովանդակ Ռուսաստան՝ շաբաթ օրուան տղէտին պատճառաւ։

Թագադրութեան արարողութեան մնացեալ մասերը մեքենական ճշգրտութեամբ կը գործադրուին։ Սոսկալի բան մը եղած կայ, սա եթէ Խոտինսքոյէ հրապարակին վրայ մինչ հազարաւորները կը կոխկռտուէին և իրենց մահուան ճիչերով օդը կը թնդացնէին, անդին ժողովրդեան մեծ մասն ամենայն անտարբերութեամբ կը շարունակէր մասնակցիլ բաշխումներուն, չզբաղուելու համար սպիտակ կամ կապոյտ կիտուածով (մինէ) ծեծուած երկաթէ գաւաթներէն և միւս պարգեւներէն։

Ազատին վայրը գտնուողներէն մին ըսաւ ինձ։ «Մնալու արկածներ անցան։ Չէի կրնար ո՛չ յառաջ երթալ ո՛չ ետեւ, ու անշարժ գտնուած տեղս կը զգայի թէ կիսով մը կակուղ մարմինը կոխկռտելու վրայ էի։»— Ուրիշ մ՚ըսաւ ինձ. «Ոչ Ցարս կը պարտիմ գիտակի վրայ կոխել չուզելու։ Եւ գաղձայ և բազմութիւնը զիս հրեց և իր մէջէն դուրս վանեց, որով ողջ մնացի։»

Այսօր Մոսքուայի քանի մը լրագրեր բնաւ չհրատարակուեցան, և ուրիշներ կէս թերթ հանեցին, որովհետեւ գրաշարներէն ու տպարանի ուրիշ ծառայողներէն բաւական մարդ մեռած կամ վիրաւորուած է ապէտին մէջ։ Ժողովուրդը չահաբեկելու համար, հրատարակուող լրագրերն ալ խիստ քիչ տեղ կուտան ապէտին։ Կարելի եղածին չափ համառօտ կը խօսին, և թերթին նուազ ուշագրաւ մասերուն մէջ կը դնեն դէպքին համառօտ մէկ յիշատակութիւնն։

Մոսքուայի ազէաը կրօնի խորութիւնները վերցուց պահ մը։ Օրթոտոքս գերեզմանատան մէջ միայն Օրթոտոքսները կը թաղուէին ըստ սովորութեան։ բայց այս առթիւ օրթոտոքսներ, «ազանգաւորներ», կաթոլիկներ և բողոքականներ խառն թաղուեցան։

Կայսերական գերդաստանի անդամ մեծ-դուքսերը կը խորհին մեծ հաստատութիւն մը հիմնել, որ իրենց անձնական ծախքով և իրենց ուղղակի հսկողութեան ներքեւ պիտի պատսպարեն և կրթեն ազէտին զոհ եղած անձերուն որբացեալ տղաքը։

Ոմանք գիտողութիւն կ՚ընեն հանգէսներուն չարաբնակման դէմ, երբ գ՚ոնէ 10,000 ընտանիք սուգի մէջ թաղուած են։

(Փարիզի լրագիրք իրենց անցեալ կիրակի թուով հրատարակեցին հեռագիր մը յորում ըսուած է Մոսքուայի մէջ ազէտին յայտնղող գիւղերը տրուած պարահանդէսին առթիւ. «Ֆրանսական գեսպանատան կողմէ Ցարին ու Ցարուհւոյն ի պատիւ տրուած պարահանդէսին մէջ, ընթրիքի սեղանին վրայ, խօսակցութեան առարկայ եղաւ Խոտինսքոյի մանրագէզը (incident)։» Փարիզեան ամէն լրագրեր անտարբեր հրատարակեցին այս հեռագիր, որովհետեւ քիչ շատ հետեւելով ռուս լրագրաց ընթացքին, Փարիզեան մամուլն ևս չուզեր Մոսքուայի ազէտին ազեխարչ մանրամասնութեանց վրայ ծանրանալ։ Petite République ընդդիմադիր լրագիրն հատուած մը հրատարակելով, զարմանք յայտնեց թէ այնքան ողբալի եղելութիւն մը կարելի՞ էր այնքան նսեմացնել որ լոկ incident մը համարուի։)

Ցէր տիրական չունեցող կամ ուրիշ տեղ թաղուելու չարաբնակ մարմիններն այսօր թաղուեցան՝ ամէն մէկը յիսուն եարտա երկայնքով 11 փոսի մէջ, զորս փորելու համար վեց հարիւր բանուոր բոլոր գիշերն աշխատած էին։ Մոսքուայի սովորական քահանայք չէին բաւեր թաղման կարգեր կատարելու, հետեւապէս բանակին քահանաներն և մօտակայ գիւղերու քահանաները կանչուեցան։ Արարողութիւնք իրենց ամբողջութեամբ յոյժ սըրտաբաժ չէին։ Մեռնողներուն բարեկամները՝ փոսերուն շուրջ հաւաքուած՝ աղօթելով ու լալով կը ձայնակցէին հոգեւոր կարճատեւ պաշտօնին։ Մեռնողներն քա մեծ մասնայրերը են, բայց կոխկրտուած տղայք և կանայք ալ շատ կան։ 70—80 տարեկան ծերունիներ ալ կան գիակներուն մէջ։ Ցոյց մէջ Մոսքուայի Բէլական գաղոյին աշակերտները գիւրաս կ՚որոշուին իրենց գորշ պլուզներէն։ Գերման հովիւ մը բողոքական ըլլալին հասկցուած քանի մը լանսորներու գերեզմանին վրայ լութերական ծէսով պաշտօն կատարեց։

Մայր մը պատմեց ինձ թէ ինչպէս իւր օրհասական աղջիկը բազուկներն իրեն կարկառած՝ նեղում կը խնդրէր իւր մեղքերուն համար։ Այս ոգեկիր մայրն իւր աղատումն ալ հրաչքի մը կը վերագրնծայէ։ Ուրիշ մայր մը իւր 20ամեայ որդին մատնացոյց ընելով, կը բացատրէ թէ ինչպէս ինք եղաւ անոր ազատարարն։ որովհետեւ իրեն հետ չիներ ջուր առնելու հեռատեսութիւնն ունեցած էր, և այս ջրով փրկեց իւր զաւակն զգայազրկութենէ, որ մահուան կրնար փոխուիլ։ քանի որ մաղ մեռացած էր որ հրմշտուկէն ու տաքէն թմրած երիտասարդը կոխոտուէր։ Եթէ մի կողմէ գիակներուն վրայ կոխելով նուիրեալ գաւամներն և ուտելիքներն յափշտակել դացող Մուժիկներուն ըրածն եպերելի էր, միւս կողմէ օրասաչարժ էր տեսնել դարձեալ ժողովրդական գասն շատ մը մարդիկ որք զիրար կը սիսիէին թշուառութեան մէջ, իւրաքու կ՚օգնէին՝ մեռեալներ լուալու և պատանքի մէջ դնելու, գաղդաղները կրելու և տաքները պաշտպանելու։

ԱՆԳԼԻԱ.— Ընդարձակ յանձնարարական կոնակցութիւն.— Այս օրերս Ազատականք մեծ ցնծութեան մէջ են Անգլիա։ որովհետեւ միեւնոյն օրուան մէջ երկու տարբեր տեղեր երկու տեսակ կորզեցին մին պահպանողականներէն, միւսը միութենական-ազատականներէն։ Ըսել է թէ Երեսփ. ժողովոյ քուէարկութեանց մէջ, Ազատականք չորս քուէի զուտ շահ մ՚ըրին։ Ֆրոմի շրջանակին մէջ, ազատական ընտրեցին Պ. Ճոն Պարլօու ընտրեցաւ 5,062 քուէով, ընդդէմ պահպանողական Լորտ Աէքսանդր Թայնի, որ 4,763 քուէ առաւ։ Ազատականք հոն 299 քուէի մեծամասնութեամբ կորզեցին ամոռ մը զոր անցեալ տարւոյ ընդհանուր ընտրութեան մէջ Պահպանողականք 383 քուէի մեծամասնութեամբ Ազատականներէն կորզած էին։ Ուիրի շրջանակին մէջ ալ, ազատական Պ. Հիւտրբուիք ընտրեցաւ 1,054 քուէով, ընդդէմ միութենական ազատական Պ. Ու. Սմիթի, որ 842 քուէ առաւ, որով Ազատականք 212 քուէի մեծամասնութեամբ նախարարականներէն կորզեցին ամոռ մը զոր անոնք անցեալ տարի Ազատականներէն յափշտակեր էին 24 քուէի մեծամասնութեամբ։ Անցեալ տարւոյ ընդհանուր ընտրութենէն ի վեր, եօթն անգամ իրարու բախեցան երկոքին կուսակցութիւնք։ Եօթն շրջանակներէն երկուքն Ազատականաց ձեռքն էին անցեալ տարւոյ ընտրութենէն ետքն, այսօր հինգն Ազատականաց ձեռքն են, և Պահպանողականք որ այն ատեն եօթն ամոռներուն հինգն ունէին, այժմ միայն երկուքն ունին։ Ազատականք համոզուած են թէ այս մասնակի յաղողութիւնները կը պարտին նախարարութեան ընթացքին յառաջ բերած դժգոհութեան, մասնաւոր կրթական ծրագրի և երկրագործական ծրագրի մասին։ Այս վերջին ծրագրին համար Ազատականք կ՚ըսեն թէ կալուածատէրները նպաստաւորել կը միտի, որով գիւղերու ստուար դասակարգը դժգոհ կը մնայ։

Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆԻ ՆԱՄԱԿՆ ԱՌ ՊԱՊՆ.—Անգլիոյ նախկին ծերունի Վարչապետն, որ գործէ քաշուելէն ի վեր ըստ մեծի մասին աստուածաբանական ուսումնասիրու թիւններու տուած է ինքզինք, այս օրերս «Բաց Նամակ» մը ուղղեց առ Պապ Լէոն ԺԳ., ու Լոնտոնի թերթերուն մէջ հրատարակել տուաւ, այն խնդրոյ վրայ թէ «Անկիրքան Եկեղեցւոյ ձեռնադրութիւնները վաւերական են թէ ոչ»։ Պապն այս խնդրոյ վրայ տեղի ունեցած վիճաբանութիւններն տեսնելով, Կարդինալներէ և ուրիշ գիտնական եկեղեցականներէ մասնաժողով մը կազմած էր Վատիկանի մէջ՝ խնդիրն ամէն տեսակէտով քննելու և իրեն տեղեկագրելու համար։ Պապը նաև Անգլիոյ Կաթոլիկոսյ դահերեց - արքեպիսկոպոս Վօն կարդինալն կարգելն հարցուցած էր, որ երկար գրութիւն ղրկելով, պնդեց թէ Անկիրքան Եկեղեցւոյ ձեռնադրութիւնները վաւերական, առաքելական չեն, ու պէտք չէ ճանչուին, և հետեւապէս, եթէ անկիրքան եկեղեցական մը կաթոլիկ եկեղեցւոյն յարի, պէտք է նորէն ձեռնադրուի։ Երբ կարդինալ Մանինգ անկիրքան եկեղեցին թողուլով Հռոմայ եկեղեցւոյն յարեցաւ, կը կարծէր թէ իւր անկիրքան վարդապետի աստիճանը պիտի պահէր, բայց Վատիկանի խիստ տնօրինութեան հանդիպեցաւ, հարկադրեցաւ ընդունիլ թէ անկիրքան եկեղեցւոյն ըրած ձեռնադրութիւնք առաքելական չեն, ուստի նորէն ձեռնադրուեցաւ։ Անկէ ի վեր կային թէ կաթոլիկներ և թէ անկիրքաններ որք կը հաւատային թէ անկիրքան Եկեղեցին, թէև Հռոմայ Եկեղեցիէն բաժնուած, բայց որովհետեւ իւր հիմնադիրը օրինաւորապէս ձեռնադրուած էին, անոնցմէ ձեռնադրուած անկիրքան եկեղեցականներն ալ օրինաւորապէս ձեռնադրուած պէտք է համարուին։ Որովհետեւ լուր ելաւ թէ Վատիկանի մասնաժողովն հակառակ եզրակացութեան մը եկեր է կամ գալու վրայ է, Պ. Կլատսթոն կը միջնորդէ Պապին մօտ, և կը ջանայ համոզել զնա որ նոր խնդիր մը չյարուցանէ։ Քրիստոնէութեան ընդհանուր շահերուն աւելի համաձայն կը նկատէ եթէ երկու եկեղեցիներուն մէջ նոր խարիսխ մը չհաստատուի որոշ վճիռով մը։ Խնդիրն ոչ թէ ատուածաբանական և պատմական, այլ լոկ քրիստոնէական և բարոյական տեսակէտէն քննելով, Պ. Կլատսթոն կ՚ըսէ թէ հիմա բուն վէճն ո՛չ թէ կաթոլիկութեան և Անկիրքանութեան այլ հաւատքի և Անկիրքանութեան մէջ է։ Ինչո՞ւ համար ուրեմն քրիստոնեայ եկեղեցիք նորանոր խարիսխներ, բանադրանքներ, կռուաձիգ պատգամներ արձակեն իրարու դէմ։ Պէտք է որ եկեղեցեաց մէջ հոգեւոր միութեան կապերը զօրացնելու հոգ տարուի աւելի քան թէ եկեղեցիներն իրարմէ հեռացնով, իրարմէ պաղեցնով ատուածաբանական վէճերը զրգռուելու։ Լոնտոնի թէ պահպանողական և թէ ազատական լրագիրք կը գովեն Պ. Կլատսթոնի սոյն նամակին ոգին։ Բայց ոչ-անկիրքանք կը քննադատեն զՊ. Կլատսթոն, Վատիկանի որոշումներուն մնալն ուշադրութիւն ընծայելուն համար։ Բնաւ օգուտ մը չեն սպասեր կաթոլիկ և Անկիրքան Եկեղեցեաց միւնեւ մերձեցումէ մը, և ուրիշ գոհ են որ Պապը նոր խարիսխներ հռչակելով, զանոնք իրարմէ բաժնող խրամն աւելի ընդարձակէ ու խորուենկցնէ։

ԼՈՆՏՈՆԻ լրագիրք կ՚ըսեն թէ Սբը Ֆիլիպ Բերրի մէկ ու կէս ամիսէն առաջ պիտի չվերադառնայ իւր պաշտօնավայրը։

ՍԲՐ ՖՐԵՏԵՐԻՔ ԲԱՐԻՆԿԴՐՆ անցեալ Գշ. Պուլղարյօ հասաւ, Բոտեփայի մայրաքաղաքը։ Պ. Սիկլ Բոտս կը յուսար Մագապէլէներուն ապատմբութիւնը նուազեցնել նախ քան զժամանումն անգլ. ընդհանուր հրամատարին բայց չյաջողեցաւ։ Հրամատարն իւր պաշտօնին վայրը ժամանելուն հարկ տեսաւ երեք տարբեր զօրախումբ կազմելու և զարնելու Մոդորբօ լեռներն ուր Մագապէլէներն իրենց բանակատեղն հաստատած են և անգլ. գաղթականներն անհանգիստ ընել ուխտած են։ Քանի մը ստատիկ ճակատամարտներ կը ծանուցուին։

ԿԱՂԷՍԻ ԻՇԽԱՆՆ ամենուստ խնդակցութիւններ ստացաւ իւր «Բերսիմին» անուն Գիրքի Ցէրպիի մեծ գիրքշաբը շահերուն համար։ Անցեալ տարի Նոյն օր նախարարապետ Լորտ Ռոզպերիին էր որ օրուան մարդն եղաւ իւր Լատաս գիրքն յաղթանակաւ, և չատ ուղիղ էր ըսուածը թէ գիրն իւր տէրոյմէն աւելի բախտաւոր է։ որովհետեւ քիչ եղաբ Ռոզպերի աւելի մեծ արչաւ մը կորոյս, այն է՝ ընդհանուր ընտրութեան պայքարը։

ՍՈՒՏԱՆԻ մէջ եգիպտացիք բաւական յառաջացան. բայց ամբան տաքերուն իրենց գիրքերը զօրացնելով պիտի շարունակեն իրենց յառաջխաղացումը դէպ ի Տոնկոլա և ոմանք կ՚ըսեն՝ մինչև Խարթում։

ՃԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԳԱՀԻՐԷ, 8 Յունիս.— Խան գատարանն իւր վճիռը տուաւ Ֆրանսայի արժատեարց կողմէ եգիպտական վարչութեան դէմ բացուած դատին մէջ։ Դատարանն ուժիոյ և երկար վճռագրով մը, կը յայտարարէ թէ Եգիպտական Վարչութիւնը պարտի Եգիպտական Սնուցիկին վերադարձնել այն գումարները զորս ընդունած էր յենլով պատուիրակաց մեծամասնութեան ծանօթ որոշման վրայ։ Դատարանը կ՚արտօնէ Սնուցիկին պատուիրակներն յիշեալ կէս միլիոն ոսկին վար դնելու և հաշիւ Եգիպտական Վարչութեան զանձեղի գումարներէն, և ֆրանսացի ու ռուս պատուիրակներուն ալ պաշտօն կը յանձնէ սոյն որոշումն ի գործ դնել տալ ամէն օրինաւոր միջոցներով։

ՓԱՐԻԶ. — Հանրաձանօթ ֆրանսացի գրագէտ, բարաբաղտ և ընկերաբան Պ. Միլ Սիմոն, անդամ Ֆրանսական Ակադեմիայ, այսօր մեռաւ։ 1814ին ծնած էր ի Լոռիան (Մորպիհան)։

ՊԱՐՍԷԼՈՆԱ.—Ս. Հաղորդութեան տօնին թափորներուն առթիւ, անկարգութիւնք տեղի ունեցան հոս։ Մեռեալ 10 հոգի, վիրաւորեալ 43։ Հրամատարը պատերազմական վիճակ հռչակեց։

ԳԱՀԻՐԷ.—Մեծ ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ ընդ մէջ Սուտանցւոց և Եգիպտացւոց՝ Ագաչէի բացը, Նեղոսի վրայ։ Սուտանցիք իբր հազար հոգի կորուցին։ Եգիպտացիներուն կորուստն է 20 մեռեալ և 80 վիրաւորեալ։

ՄՈՍԿՈՒԱ.—Միջոցէպ մը տեղի ունեցաւ գերմանական ակումբին ընդունելութեան առթիւ։ Պաւիերայի իշխանն յայտարարեց թէ ինք Թագադրութեան առթիւ եկած գերմանական պատուիրակութեան հետեւորդներէն չէ, (այսինքն՝ զատ եկած է Պաւիերայի կողմէ)։

—Թագադրութեան հանդէսները վերջացան մեծ զօրահանդէսով մը։ Պուատէք. զօրավար, ինչպէս միւս Տէրութեանց պատուիրակներն, այս երեկոյ Ցարին պիտի ներկայանան հրաժեշտի ողջոյնը տալու։

ԱՂԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս կիրակի օր Եէնիգաբուի մէջ Թաղական խորհրդոյ ընտրութիւն կատարուելով 302 ընտրողներ մասնակցեցան։ Հետեւեալ անձինք քուէից բացարձակ առաւելութեամբ ընտրուեցան՝

Մկրտիչ	էֆ.	Բարմաքոշեան	186
Թումիկ	»	Կեսարեան	182
Գարեգին	»	Պասմաճեան	174
Պողոս	»	Գալֆաեան	174
Նշան	»	Ազարեան	161
Յարութիւն	»	Մաղլաքեան	154

Իսկ հանմատականի Յեցին հետեւեալներն որոց համար յառաջիկայ կիրակի ընտրութիւն պիտի կատարուի.

Տիրան	էֆ.	Այվազեան	112
Յարութիւն	»	Քէօմիւրճեան	107

Աւ- ընդարձակ Իշխ-ապար Ս. Խաչ Բարդ

Թաղես Թաղ. Խորհրդոյ պաշտօնավարութեան շրջանը լրացած ըլլալով, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմանէ յանձնարարուած է նոր Թաղ. Խորհրդոյ մը ընտրութիւն կատարելու։

Ըստ հրահանգի՝ ընտրողական ժողովը կազմուելով թէ՝ ընտրողաց և թէ ի դիւրութիւն թաղացւոց ընտրելեաց եռապատիկ ցուցակը պատրաստած և Ս. եկեղեցւոյս բակը ի տես դնելով թաղացւոց դիտողութեան հնարկած է։

Քուէարկութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ Կիրակէ 2 յունիս առաւօտեան ժամը 12էն մինչ 4 Թաղ. Խորհրդարանը, որուէ յետոյ անմիջապէս պիտի սկսի քուէշմարի գործողութիւնը Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ։

Յանուցանելով զայս Պատուարժան թաղեցւոց, կը հրաւիրուի որ ընտրողաց և ընտրելեաց ցուցակներուն վրայ որ և է դիտողութիւն եթէ ունենան՝ հաճին իմացնել ընտրողական ժողովոյ մինչ յառաջիկայ յունիս 1 շաբաթ առաւօտ, ուսկից յետոյ բնականապէս անլսելի կը մնան։

Մնամ աղօթարար
Նախագահ ընտրողական ժողովոյ
Աւ-ագէրբէց
ԳԱԲՐԻԷԼ ՔՀՆԵ. ԽԱՆՃԵԱՆ

27 Մայիս 1896
Իսկիւտար, Սէլամիէ

Խասգիւղի Թաղ. Խորհուրդի ընտրութեան մէջ՝ հաւասար քուէ ստացած էին Կ. Ճիզմէճեան և Ռ. Թաքէոսեան էֆէնտիները, որոնցմէ երիցագոյնը պիտի առնուէր։ Արդ, ծննդեան տուժարներու արձանագրութենէն տեսուեցաւ թէ Ռէթէոս էֆէնտի Թաքէոսեան մէկ տարւոյ տարբերութեամբ երիցագոյն է միւս ընտրեալէն, հետեւաբար իրմով կ՚ամբողջանայ Խասգիւղի նոր Թաղ. Խորհուրդը։

Ի ՆՊԱՍՏ
ԳԱՒԱՌԱՏԻ ԱՂՔԱՏ ՌԻՍԱՆՈՂԱՏ

Նշան էֆ. Թորոսեան նուիրեց 8 օրինակ Ընթայ Շարադրոնիան իր հեղինակութենէն և 2 օրինակ նոյնէն Բանային։ Օր. Ակիլ Կիրակոսեան նուիրեց 9 կտոր գործածուած դասագրքեր։

Կէտիկ Բարայի Ս. Մեսրոպեան վարժարանի ուսանող նուիրեցին 172 կտոր գործածուած դասագիրք և 85 կտոր գործածուած զանազան գրքեր։

Պարոնայք Դ. Փափազեան, Ա. Նազարեան, Մ. Տօղանեան և կրթասէր օրիորդ մը նուիրեցին 70 կտոր գործածուած դասագիրք և 1 հատ հայ. գաղղ. բառարան։ Կ. Ոսկեան գործածուած, ձեռամբ Միհրան էֆ. Արամեանի։

Տիարք Գր. Անգարճեան 17 կտոր, Դ. Խաչիկեան՝ 9 կտոր, Ս. Բրուտեան՝ 13 կտոր, Յովհ. Արապեան՝ 17 կտոր գործածուած դասագրքեր նուիրեցին։

* * *

Աժանս Մերիճանեանի կողմէ ի նպաստ գաւառացի աղքատ ուսանողաց նուիրուած են հետեւեալ նոր դասագիրքերը.

8 հատ սարքի ֆարիսի. 9 հատ հէմհանչէի մունիթիէպաթը ֆարիսիէ. 5 հատ առաջնորդ թարգմանութեան պարսկերէն լեզուի. 1 հատ դպրութիւն օսմ. լեզուի. 1 հատ նահվը օսմանի. 1 հատ ճերիտէի մեքեանթիպ. 1 հատ ճաչակ օսմ. գրագիտութեան. 1 հատ բառարան հայերէն-տաճկ.։

Ա. Զ. Դ.

Բարձրագոյն վարժարանէ շրջանաւարտ մը յանձն կ՚առնէ առաջիկայ տարեմուտին կեդր. վարժարանը մտնել փափաքողները քննութեան պատրաստել։

Դիմել Աբ-Էլի խմբագրատունը կամ կեդր. վարժարան։ 6—6

Ամերիկեան նոյրներ

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ. — Աւստրիական ու հելլենական դեսպանք երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷն կը հեռագրեն թէ օսմ. պատուիրակութիւնն, որ ներկայ գտնուեցաւ Ցարին թագադրութեան հանդէսին, վաղը ճամբայ պիտի ելնէ Բէլթի ճամբով կ. Պոլիս վերադառնալու համար։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Օլկա Թագուհին ու իշխանները, որք ներկայ գտնուեցան Ցարին թագադրութեան հանդէսին, երէկ Սֆոֆրէքօ շոգենաւով Վոսփորէն անցան ու Յունաստան վերադարձան։

ՕՏԱՐ ՄՈՄԼՈՅ Դիւանը նկատելով որ Լ՚Օ-էոն ու Սէրվէր լրագիրները իրենց շաբաթ օրուան թուոյն մէջ ճշդութեամբ չեն համակերպած գրաքննիչին դիտողութեանցը, ազգարարեց անոնց արտօնատէրերուն որ եթէ իրենց այդ ընթացքը կրկնեն, օրինական պատժոյն պիտի ենթարկին։

ՍԵՒ ԼԵՐՈՆ Նիքօլա իշխանն, որ Յունիս 4ին մայրաքաղաքս պիտի գար, յետաձգիր է իր ուղեւորութիւնն, որովհետեւ իր տղան՝ Միրքօ իշխանը ինֆլուէնցայէ կը տառապի։

Սեւ Լերան գործակատարութեան ամբանոցին մէջ յէմիրկէն՝ հարկ եղած պատրաստութիւնք կը տեսնուին։

Իշխանին հետեւորդներն են արտաքին գործոց Նախարար Պ. Կավրօ Վուքօվիչ, պատերազմական Նախարար Պ. Իլիա Բլաժենաց, կրթական Նախարար Պ. Սիմօ Բոքօվիչ, իշխանին թիկնապահը Պ. Սլավօ Ճուրքօվիչ և Տանիլո ու Միրքօ իշխաններուն թիկնապահները։

Նիքօլա իշխանն ու իր հետեւորդք քիչ ատեն հոս պիտի մնան։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ դեսպանատունն այսօր կը փոխադրուի Թարապիա ամարանոցը։

ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ դեսպանատան խորհրդական Պ. տը Կռուի միեւնոյն պաշտօնին կոչուած է ի Լահէյ։ Պ. տը Կռուի ի մօտոյ իր նոր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։ Ցաջորդը տակաւին նշանակուած չէ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ բաժնետերաց տարեկան ընդհանուր ժողովը տեղի պիտի ունենայ Յունիս 18ին ի Լոնտոն։

ԲԱՍԹԷՕՐԻ ԱՐՁԱՆԸ.—Հանրային Պարտուց վարչութիւնն որոշեց մասնակցիլ Բասթէօրի արձանը կանգնելու ծրագրին։ Պետական Խորհուրդն այդ որոշման համար նպաստաւոր տեղեկագիր մը պատրաստելով մատոյց Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

ՌՕԹԵՐՏԱՄԻ օսմանեան պատուակալ փոխ-հիպատոս կարգեցաւ Պ. Էտուառ Քինկ։

ՏԷՐՎԻՇ ՓԱՇԱ.—Կայս. աւագ թիկնապահ Տերվիշ փաշա, որ հիւանդ էր, սկըսած է ապաքինիլ։

ՀԻՍԼԷՅԻՆ ՀԱՍԻՊ ՊԷՅ, Հեռագրական և Թղթատարական վերատեսուչը, հիւանդ ըլլալով երեք օրէ ի վեր բացակայ կը գտնուի իր պաշտօնատեղէն։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ չինութեանց նախարարութիւնը յանձնաժողով մը կազմեց, որ պաշտօն ունի կատարել՝ Էսկիշէհէր-Գոնեսի երկաթուղւոյ գծին վերջին մասն՝ Իկկնէն Գոնես՝ առժամեայ ընդունելութիւնն, որովհետեւ այդ գծին չինութիւն ալ ի մօտոյ կաւարտի։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ վարժարանին այժմու շէնքն անբաւական ըլլալով, անոր կից նոր և ընդարձակ շէնք մը պիտի կառուցուի։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դուռը գրեց Սուրիայի և Պաղեստինի կուսակալութեանց որ հեծելազօրաց յատուկ ձիեր գնուին։ Իւրաքանչիւր ձիու համար տասնըվեց ոսկի պիտի վճարուի։

ՍՕՖԻԱՆ կը գրեն թէ 12,000 ֆրանք յատկացուեր է՝ Պուլկարիոյ և Արեւելեան Ռումէլիի մէջ գտնուած մէկ քանի մզկիթներու նորոգութեանը համար։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.—Այսրնի երկաթուղւոյ ընկերութիւնն որոշեր է գիծերը մինչեւ Դարաադաճ երկարել և մինչեւ Տէնիզլի ու Թուման ճիւղեր շինել։

—Պուլկարիոյ իշխանապետութիւնը կայսերական կառավարութեան գիմելով խնդրեր է Սէլանիկի ու Սօֆիայի երկաթուղւոյ գիծերը միացնել։

—Անատոլուի երկաթուղեաց ընկերութիւնն արտօնութիւն խնդրած էր որ արմտեաց փոխադրութեան գիծերը ստանայ անոնց վճարումէն յետոյ՝ ի դիւրութիւն երկրագործներուն։ Կայս. կառավարութիւնն որոշեց տալ խնդրուած այդ արտօնութիւնը։

ՊՐՈՒՍԱՅի նահանգին Տէֆթէրտար Խալիտ պէյ կիրակի օրը մայրաքաղաքս եկաւ։

Պ. Կ. ՕՊՈՒԱՆՕ, Օսմ. Պանքային ընդհանուր տնօրէնի օգնականն, որ հիւանդ էր, ապաքինեցաւ և ի մօտոյ Մեծ Կղզի պիտի երթայ, ուր ամառուան եղանակին համար տուն մը վարձած է։

ՁԵՆՄԷ գաւառակին (Այտրն) այգիներուն մէջ տեսակ մը հիւանդութիւն երեւան եկնելով, նահանգին երկրագործական քննիչ Զաքարեան էֆէնտի հարկ եղած քննութիւնները կատարելով արգիւնքը տեղեկագրեր է կուսակալութեան։

—Դարաբունարի կողմն այգիներուն մէջ ալ հիւանդութիւն մը երեւան եկնելով կէս առ կէս վնասեր է անոնց։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան Տօնիէց պահականաւը Կելիպոլու գնաց։

ԲԸԶԱՆԼԸԲԷՆ կը գրեն թէ վարդի բերքն այս տարի հարիւրին քառասունըհինգ աւելի պիտի ըլլայ՝ բաղդատմամբ նախորդ տարւոյն։

Պ. ԿՐՕՍՀՕԼՑ, արեւելեան երկաթուղեաց ընդհանուր տնօրէնը, երէկ Վիեննա գնաց։

ԼԻՒԱՆՈՆԻ կառավարիչ Նաում փաշայի կինն, որ մայրաքաղաքս եկաւ իւր ազգականները տեսնելու, հինգշաբթի օրը պիտի մեկնի ապից։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ իրաւասութեանը ենթակուած երեք հարիւր մօտ գիւղերու մէջ ի նորոյ նախնական վարժարաններ պիտի հաստատուին և արդէն գտնուածներն ալ պիտի նորոգուին ու պիտի կանոնաւորուին։

ՏԻՍԱՐՊԷՔԻՐԻ թաղապետական բժիշկ կարգուեցաւ Մալաթիայի թաղապետական նախորդ բժիշկ Սապրի էֆէնտի։

ՀԷՌՕԳԻՐԱԿԱՆ և Թղթատարական վերատեսչութիւնն Իզմիրի, Սէլանիկի և Պէյրութի հեռագրատուններուն համար երեք հատ Հիլմ մեքենաներ պիտի գնէ՝ չորս հազար ֆրանքի։

ՄԱԽՍՈՒՄՍԷի Բէկէնա շոգենաւն, որ կրէտէ կը գտնուի, ուղղակի Ծովային նախարարութեան տրամադրութեանը տակ դրուած է՝ իբրեւ փոխադրանաւ ծառայելու համար։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ նահանգին փերաքնիչ ատենին նորընտիր նախագահ Խալիլ Սէմի էֆէնտի իւր պաշտօնատեղին ժամանեց։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ նախորդ կուսակալ Մէհմէտ Սալիհ փաշա ճամբայ ելեր է մայրաքաղաքս գալու համար։

ԻՍԼԱՄ ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ. — Ճամպի ու Հնդիկ 15,000 իսլամ ուխտաւորներ ճիտտէէն ճամբայ ելեր են՝ իրենց տեղերը վերադառնալու համար։

ԱՖԻՕՆ.—Մինչեւ հիմայ Իզմիրի հրապարակը տրուած աֆիոնների քանակութիւնն է 3,702 կողով. անցեալ տարի 2,437 կողով էր։ Այժմ պատրաստ կայ 2,300 կողով։

ՏՐԱԳԻԶՈՆԻ մէջ վերջերս օգերը նպաստաւոր գացած են, ինչ որ յուսալի կընէ թէ հունձքերն այս տարի առատ պիտի ըլլան։

ԵԷՆԻՇԻՒԼԻ մէջ առջի գիշերը ծիրախոտի մաքսանենգներ ձերբակալուեցան՝ 47 ծրար փափստեայ ծխախոտներով։

ՀՍԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպանին կինն երէկ Հոլանտա ուղեւորեցաւ։

ՔԷՕԹԱՀԷԱԻ մէջ Մայիս 23ին տեղացած անձրեւներէն հեղեղներ գոյանալով քաղաքը ողողուեր է, սակայն մեծասակար հետեւանք մը չէ ունեցած։ Քաղաքին մօտ երիտասարդ մը իր էշը հեղեղներէն ազատելու համար աշխատած միջոցին խըզուեր է։

ԿԱՐԿՈՒԻՏ.— Այսրնի Սարիչու գաւառակին մէջ Մայիս 23ին կրգնի խոշորութեամբ սնձրեւահատն կարկուտ տեղալով մեծ վնասեր է գարիի, բամպակի և ծխախոտի արտերուն։

ՔՈՒԼԵՐԱ.—Ադեքսանդրիայի մէջ Մայիս 23ին քոլերաէ 8 դէպքեր ու 9 մահեր պատահեցան և Մայիս 24ին 4 դէպք ու 2 մահ։

Գահիրէի մէջ Մայիս 22ին 39 դէպք ու 31 մահ և Մայիս 23ին՝ 26 դէպք ու 28 մահ։

Ուրիշ տեղերու մէջ Մայիս 22ին ու 23ին 135 դէպք ու 124 մահ։

ԹԷՔԻՐՏԱՂԷՆ հետեւեալ ոճիրը կը հաղորդեն շաբաթ օրուան թուականաւ.

Երկու օր առաջ քաղաքիս չրջակայքը երկու տղաքներ՝ ութ տարեկան՝ սխտորի արտ մը մտան որ Ազար աղան սեպհականութիւնն էր, և ուզեցին մէկ քանի փթիլ առնկեր կամ մէկ երկու գլու

ՈՍԿԵՂԷՆԻՈՎԻ ՂԱՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

Ամսագիր գրականության, գիտության, քաղաքականության, տնտեսության, առևտրի, գյուղատնտեսության, տեխնիկայի, հանրային կյանքի և հասարակական գեղեցիկ ճաշակի։ Ամսական 1315 մեծադիր էջեր։ Տարեկան բաժանորդագրություն՝ 6 ռուբլի։ Ամսական բաժանորդագրություն՝ 60 կոպեկ։ Ամսագրի գինը՝ 15 կոպեկ։ Ամսագրի գրասենյակ՝ Տիֆլիս, Գոգոլի փող., տուն № 1։

Ամսագրի 1315 մեծադիր էջերի մեջ տեղ գտած հետևյալ հոդվածները՝ Գրիգոր Նարեկացու կյանքը և գրականությունը։ Ինչպես դարձանք գրագետ։ Ինչպես ստեղծվեցին գրերը։ Ինչպես ստեղծվեցին գրքերը։ Ինչպես ստեղծվեցին գրադարանները։ Ինչպես ստեղծվեցին թանգարանները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական ընկերությունները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական հանդեսները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դպրոցները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասընթացները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերը։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի հեղինակները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի հրատարակիչները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրաքննիչները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրավաճառները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրադարանները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի թանգարանները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական ընկերությունները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական հանդեսները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դպրոցները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասընթացները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերը։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի հեղինակները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի հրատարակիչները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրաքննիչները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրավաճառները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրադարանները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի թանգարանները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական ընկերությունները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական հանդեսները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական դպրոցները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական դասընթացները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական դասագրքերը։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի հեղինակները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի հրատարակիչները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրաքննիչները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրավաճառները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրադարանները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի թանգարանները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական ընկերությունները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական հանդեսները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական դասագրքերի գրական դպրոցները։ Ինչպես ստեղծվեցին գրական դասագրքերի

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

80

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻՏԻՆ ԵՒ ՄԷՐԳԸՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Ամբ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,671,618
ՀԱՍՈՒԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 2,906,678

ՆՕՐԹՀԻՐԸՆ ԷՖՈՒՐՈՅՈՒՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Ամբ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,444,600
ՀԱՍՈՒԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,105,300

Ընկերութիւնս Գլխոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնէն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գործակցութեան երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար դիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած գումարն է 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ՄՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ցամաքեալ և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վերայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրամայուի գիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գնոնայ տոն թիւ 23 և 23 Կ սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈՒԵՅԱՆ Գործակալ և Պէյոյ Վերպիշեալ երեք Ընկերու...

ԻԻՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ՓԱՐԻԶ 1828—1829

1828 L'UNION DE PARIS

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Դրամագլուխ, պահեստի դրամ և գանձելի ապահովագինք	ֆրանք	93 Միլիոն
1894 տարւոյ հասոյթ	»	16½ »
Ընկերութեան հիմնարկութենէն մինչեւ ցարդ վճարեալ գնաներ	»	194 »
1894 տարւոյն վերջը ապահովագրեալ գումարին ամբողջութիւնը	»	15 ՄԻԼԻԱՐ

Ընկերութիւնը չահաւէտ և դիւրամատչելի պայմաններով թէ ի Պոլիս և թէ ի գաւառս կ'ապահովագրէ հրդեհի արկածից դէմ ամէն տեսակ վաճառք և վաճառատուններ, նոյնպէս գործարաններ և բնակութեան տուներ, կարասիներ, և ասոնց նմանող զանազան չէնքեր և ապրանքներ.

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Մ. ՇԱՌԼ ՄԱԼԷ. Մալէ եղբարց դրամատունէն դրամատէր, Լիոնի երկաթուղւոյ ընկերութեան պատուոյ նախագահ, Օսմ. Կայս. դրամատան և Ռէժիի ընկերութեան նախագահ. Նախագահ։
Մ. ԱՏՕԼՖ ՎԷՐՆ. Վէրն և Ընկ. դրամատունէն, դրամատէր, Պանք տը Ֆրանսի վարիչ, Հիւսիսային երկաթուղւոյ Ընկերութեան, և Օսմ. Կայս. դրամատան վարչական խորհրդոյ անդամ. Դէպուտատ։
Մ. Մ. ՕՏԷՈՒՏ. Ս. Տէրվիէ, Դ. Ժէնսն, Ժ. Մառբու